

**MILJONARJI HOČEJO BITI
MED SADO.**
Chicago, Ill. — Dvajset milijonarjev je kupilo na Goethejevi ulici hišo, v kateri bo nastanilo njih na novo ustanovljeni klub. Gospodom ni vsak milijonar všeč, ampak mora biti tako dobro razporejen denarni možnjak, kot ga imajo sami.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (taven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 na tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 na tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vas, kar ima stih s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Julija 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem časopisom potekla naročnina. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

HABSBURŠKA NEVARNOST.

Habsburška nevarnost še ni popolnoma odstranjena, dasiravno mnogi mislijo, da je ta nevarnost minila, ko je bila črnožolta monarhija razkosana. Nedavno je bivši avstrijski cesar Karel dejal, da res ni več avstro-ogrski vladar, ampak da se še ni odpovedal kraljevskim pravicam na Ogrskem in da je še kralj Ogrske, kot je bil takrat, ko so ga kronali po Francožefovi smrti.

Bivši avstrijski cesar je s temi besedami povedal, da se še pletejo politične intrige in da ima upanje, da zopet postane kronani vladar.

Kdor opazuje položaj samo v Jugoslaviji, se prav nič ne čudi taki Karlovi izjavi. Policijski aparat, steber nekdanje črnožolte monarhije, je ostal nespremenjen na Slovenskem in najbrž tudi v drugih deželah.

Policijski uradniki, detektivji, ki so preje ovadili avstro-ogrski justici vsakega Slovenca, ki je rekel, da se morajo Slovenci odtrgati proč od Avstrije in združiti z drugimi Jugoslavlani v samostojni, neodvisni in res demokratični državi, so obdržali svoje službe. Izmed teh policijskih uradnikov in detektivov se tudi eden ni spremenil v Jugoslavo, prežetega z demokratično mislijo, ki vidi spas jugoslovanskega ljudstva v demokratični jugoslovanski republiki. Poleg teh policijskih uradnikov, detektivov je še krdele sodnijskih beričev, žandarjev, sodnikov in deželnih uradnikov, ki so še danes ravno tako črnorumeni, kot so bili, dokler je vladal Karel. Ves ta aparat nekdanjih habsburških vladarjev je še danes pri volji ob prvi priliki, ki se ponudi, pasti po Jugoslavlanih, ki propagirajo svobodno in demokratično Jugoslavijo.

O vsem tem je dobro informiran Karel, ki živi zdaj v Švici in mogoče tam v družbi drugih črnožoltnih nazadnjakov čaka na ugodno priliko, da se polasti zopet vlade. Tak neroden poizkus je bil nedavno napravljen na Ogrskem v Budimpešti, in da ni posrečil, se imamo zahvaliti le energičnemu protestu zastopnikov Združenih držav v Parizu.

Ponesrečeni poizkus Habsburžanov v Budimpešti, da se zopet polaste vlade, naj služi vsem za svarilo, da habsburška nevarnost še ni minila, ampak preži v zasedi, da se v ugodnem trenutku navali na Jugoslavijo in tudi na ostale dežele, ki so se odtrgale s črnožolte verige in osvobodile avtokratičnega avstro-ogrškega jarma.

V Jugoslaviji je treba pričeti s čiščenjem. Odstaviti je treba vse policaje, detektive, žandarje, sodnijske in deželne uradnike, ki so pod habsburškim režimom zalezovali tiste, ki so propagirali svobodno in demokratično Jugoslavijo. Če se odstavijo taki nevarni elementi, ki niso nič drugega kot orodje Habsburžanov z odgovornih mest, tedaj se je nevarnost toliko znižala, da ne bo mogoče priateljcem habsburškega režima se polastiti vlade v Jugoslaviji.

Ko so Združene države izšle zmagovite iz revolucionarne vojne, niso poverile važnih in odgovornih mest torijem, ampak so zaupale taka mesta ljudem, ki so v revolucionarni vojni odprto pokazali, da so za neodvisnost Združenih držav. Če bi bili tedanji merodajni faktorji tako kratkovidni, da bi na važna in odgovorna mesta v mladi ameriški republiki posadili torije, bi redili gada na svojih prsih, kot ga sedaj rede v mladi Jugoslaviji, v kateri so ostali nekdanji skozinskož črnožolti uradniki na odgovornih mestih.

Mogoče kdo poreče, da vidimo vse prečno, da habsburška nevarnost ni tako velika, kot jo slikamo. V sedanjem času je vliko boljše za demokracijo, če vidi vse bolj v črnih barvah kot v rožnatih, ker je potem varna, da avtokracija ne pride več do moči in vlade.

Kaj kritizirajo japonski listi! — Na Japonskem so se delavci pričeli organizirati in izbruhnile so tudi stavke, ker so delavci v stavki videli zadnje sredstvo, da si zboljšajo svoje razmere. Japonski podjetniki pa nastopajo proti štrajkajočim japonskim delavcem po tisti metodi, ki je v navadi povsod pri privatnih podjetnikih. Neki japonski list je ostro kritiziral policijo, ker so policaji stopili v hišo, ne da bi slekli svojih čevljev. Kršili so staro japonsko šego. Polienji so v naglici, ko so napadli delavski

DOPISI.

Holdan, W. Va. — Pred odhodom v staro domovino najskrebnije pozdravljam vse rojake ter brate SNPJ ter jim klidem "živeli". Spodbujam vse rojake, da pristopijo k "Slovenski narodni podporni jednoti", kot k najboljši slovenski podporni organizaciji. Naročujte se na edini slovenski delavski dnevnik, "Prosveta", ter istega širite med znance.

Istotako pošiljam vsem glavnim uradnikom SNPJ najskrebnije pozdrav ter jih vzpodbujam, da naj delajo složno v korist celokupnega člaustva SNPJ in za napredek iste, kakor so dosedaj.

Tomo Dumenčič.

Bishop, Pa. — O delavskih razmerah ne bom poročal, ker je itak vsepovsod slabo, tako je tudi v tukajšnji okolici. Toda kljub temu se tukajšnji rojaki niso ustrašili raznih nevarnosti ter zaprek, ampak pričeli so graditi "Slovenski narodni dom".

Ko se je izpolnila ta plemenita ideja, so bili nekateri tukajšnji rojaki jako navdušeni za ta načrt, toda polagoma so pa popolnoma prenehali. Vendar se je ta ideja in načrt pričela sedaj ureničevati kljub mnogim nasprotnikom.

Veliko tukajšnjih rojakov je še tako zaslepljenih, da pravijo, kaj mi če dvorana, saj ne bom imel nobene koristi od tega.

Pozivljam rojake, da naj se nikar ne ozirajo na nekatere gobezdače ampak vstrajajo naprej do cilja. Zgradimo si "dom", kateri bo v ponos celi naselbini. Vsakdo lahko izprevidi, kolike koristi bomo imeli od skupne dvorane, v kateri bomo lahko obdržali društvene seje, prirejali razna zborovanja, delavske shode in druge razne prireditve.

Pazno sem prečital zapisnik zadnje združevalne konference, katere se je vršila v Clevelandu, O., na kateri so sklenili, da se združijo slovenske podporne organizacije v eno samo. Ta združitev je največjega pomena za vse ameriške Slovence in radi tega apeliram na vse člane prizadetih organizacij, da glasujejo za združitev, ko pride temeljna pogodba na splošno glasovanje.

Član SNPJ in SSPZ P. P.

Sheboygan, Wis. — Tukajšnji privatni velepodjetniki so se menda zadnje čase "izpreobrili" ter hočejo postati "pravi delavski prijatelji". Da je to resnica, so temu v dokaz razni pikniki, katere prirejajo naši "ubogi" delodajalci. Toda nikar se temu ne smejajte, rojaki.

Toda, da bi delavcem povzeli plačo samo za deset centov na dan, pa nočejo ničesar siliti. Iz tega se lahko razvidi, kak nansen imajo fabrikanti s svojimi pikniki, na katere vabijo delavce.

Naši stavkarji so dobro držo v boju za svoje pravice. Toda pri vsem tem je pa žalostno, da je precejšnje število stavkokačev, med katerim so prvi oni, ki bi najraje vsem svetnikom obližali pete. Prvi v cerkvi in prvi pri stavkokačstvu, to je že itak stara reč. Zastavo nosi tukajšnja farovaška kuharica in neki tukajšnji "falirani štacumar" ali branjevec, kateremu Slovence nismo hoteli plačevati pretirane cene za njegovo vago.

Vprašam vse te "zavedne delavce", ali vas tako uči "Vsega mogočnega", da krade te kruh sebi, in našim otrokom? Ali ne morete izpregledati, kam vas vodi vaša zaslepljenost? Prepričani bodite, da se bodete še kesali, ker opravljate sedaj za samotno stavkokaško delo.

Naročnica.

Davis, W. Va. — Poročano je že bilo, da so delavci pri tukajšnji lesni družbi "Baleock Lumber and Box Co." stopili v stavko, ker jim je družba prvega maja odtrgala pri plači petdeset centov na dan. Stavka je trajala tri mesece in med tem časom je obratovala s stavkokači. Prvega septembra je pa zopet povzela plačo in sicer za 12 c na dan in s tem je bila zadeva končana.

Večina delavcev je že prej odšla v druge kraje za kruhom in oni kateri so ostali, so porabili svoje prihranke.

Tudi jaz nisem mogel ostati na mestu ter odšel s trehuhom za kruhom. Ustavil sem se v nasel-

binl Chest Bridge, kjer je naseljenih okrog 200 do 250 Slovencev, kateri vsi večinoma delajo v tamošnjih gozdih. Začuden sem ogledoval koče, v katerih morajo prebivati tamošnji rojaki in po pravici rečeno, so se mi smilili. Koliba, v kateri je največ prostora za 60 mož, mora spati do sto mož. Rojaka, kateri mi je pripovedoval, sem neverjetno pogledal ter ga vprašal, kako je mogoče, da spi v eni taki koči toliko mož? Pojasni mi, da nekateri spijo v podstrešju in nekateri pa nad stalo. Tudi mene so spravili nad stalo ter mi dali odejo ali "kovter" skozi katerega bi lahko ob belem dnevu videl Pennsylvanijo. Pograbil sem nekaj slame za vratni ter se vlegel. Pod menoj so "molili" pravičijo svojo "večno molitev" jaz pa — preklinjal — bog mi grehe odpusti. Zakaj bi pa ne. Kajti neke živalice, katere mi imenujemo stenice, mi niso na noben način dale mira. Otepil sem jih, kolikor sem le mogel. Te živalice so mi odnesle tudi moj koveček na drugi konec stala. Ko mi je ne dajo miru, zagrabilam za vile, ter pričnem otepiti okrog sebe. Toda moji tovariši so me pričeli karati, da naj dam mir, da bodo lahko spali. Srečne duše, sem si mislil, ker lahko spite. Zatisnil nisem niti za pet minut oči celo noč.

Zjutraj ob petih vstanem ter se pričnem ogledovati okrog sebe. Drugi so še vsi spali. Kmalu nato začne zvoniti kar je bilo znamenje za vstati ter se pripraviti za zajtrk. Pri zajtrku sem bil zadnji in samoumevno sem najmanj dobil. Nato mi odkaže delovodja delo, katero me ni pa prav nič veselilo! Vendar grem s tovarišem v gozd, kjer sem delal kolikor sem le mogel.

Ostal sem v tej naselbini dva dni, pašel stenice, pri jedi so me le malo ali pa nič vpoštevali ter se jezil nad slabo sekira. Drugi dan sem bil pa vsega sit, pobral svoja šila in kopita ter odšel. Med potjo sem še ves čas otepil svoj koveček, da bi pustil vse stenice tam, kjer imajo "bord" plačan.

Nasvetov Franco.

Lucinda, Pa. — Dosedaj je že vsak dopisnik prišel svoj dopis z opisovanjem delavskih razmer. Da jaz ne bom delal izjeme, hočem tudi jaz.

Delamo vsaki dan, zaslužek je dober, ako vremenski bogovi pravilno razdele dež in solnce ter mraz in gorkoto (česar pa letos niso) in ako copernice ne delajo toče. Uhije sicer nimamo, pa tudi ne raznih bosov. Vsakdo prične delati, kadar hoče in konča, kadar se mu poljubi za draginjo se ne brigamo.

Marsikdo si bo mislil, v kaki imi, bo najkrajši odgovor. Sicer se z dobrotami letošnjo leto še ne morem pohvaliti, ker imam približno eno leto prakse, toda kljub temu sem prišel do prepričanja, da je farmar na veliko boljše stališče kot pa rudniški in tovarniški delavec.

Tukajšnja okolica je večinoma ravna in v nekaterih krajih tudi valovita. Zemlja je jako rodovitna in vlada skoro ista klima kot v starem kraju. Žito dozori skoro v istem času kot v stari domovini. Moji sosedji so večinoma priseljeni Nemci, posebno starejši farmarji.

Pridelki so jako dobri in posebno paradiznični dobro obroditje. Tukajšnji farmarji sicer še ne znajo gojiti paradiznične in se tudi veliko ne brigajo. Jaz sem jih že nekaj prodal zadnji mesec in sem istih lepe nove. Tudi z mlečnimi izdelki se napravi dobra kupčija. Jaz še nimam veliko izkušnje v tem, toda vidim moje sosede, kateri dobivajo lepe vsote vsak mesec za mleko, maslo in smetano. Moj najbližji sosed ima le štiri molzne krave in dobi vsak mesec okrog 40 dolarjev. Sicer to ni bog ve kako velika vsota, toda je čisti prebitok in gre vse v njegov žep, ker pridelava skoro vsi več donja.

Razumno, da je treba večših nekoliko bolj trdo delati, toda vsakdo ima zavest, da dela sam zase in da vsakdo je vsakdo sam svoj gospod.

Pokrajina je tukaj jako prijetna in meni se zelo dopade. Zelo rad bi imel kakega rojaka za svojega soseda in da bi se naselilo nekoliko Slovencev v tukajšnji okolici. V okolici je namreč še precej dobre obdelane farm, katere

bi se lahko kupilo naravnost od lastnikov in za primerno ceno.

Ako bi kakega rojaka veselilo se naseliti na farme v tukajšnji okolici in bi rad imel kakega pojasnila, naj se obrne name. Radevolje sem pripravljen podati vsaka pojasnila, kolikor mi bo le moči. Za odgovor naj vsakdo priloži znamko.

Omenil sem že, da so tukajšnji moji sosedji večinoma Nemci. Starejši farmarji sploh še ne znajo drugega jezika kot nemškega. Drugače so pa zelo uljudni in radi pomagajo vsakomur. Pobožni so pa, da je kar groza. Ako sem videl še kedaj bolj budneverne ljudi, kot so tukajšnji nemški farmarji, pa naj me koklja brenne. Tu se vidijo še vsakovrstni strahoti, mrtvi hodijo nazaj, coprnce delajo točo in ne vem kaj še vse. Verjamejo pa tako sveto vse "gospodu", da bi takoj pričeli delati jaslice, ako bi jim rekel, da bo o kresu božič.

Ako katerega veseli, da bi se naselil na farmah in sicer obdelanih, naj se oglasi in mi piše po informacije. Pojasnil bom, kolikor mi bo le mogoče.

Karol Kožuh, R. F. D. No. 1, Box 20—A, Lucinda, Pa. Clarion.

Ruski kmet prihaja na površje.

Stockholm. — (I. D. Levine v "Chicago Daily News"). — Prvega maja je bila razglašena amnestija v sovjetski Rusiji. Objavljena je bila v obliki odredbe, katero je izdal na sedanji največji praznik v Rusiji centralni izvrševalni odbor sovjeto in odredbo je podpisal novi predsednik odbora M. I. Kalinin. Odredba je bila naslovljena na vse ekstraordinarne komisije in revolucionarne sodišča in vsebina je sledeča:

"Odrejeno je, da se takoj izpustijo iz zaporov vsi kmetje in delavci, katerim se ne more dokazati, da so bili organizatorji, zarotniki ali voditelji protirevolucionarnega gibanja, katero je imele prvič značaj neorganizirane mase, kateremu je prisostvovalo krajevno prebivalstvo in tretjič, ki je bilo podpihovano od agitatorjev bele garde. Ravno tako se imajo takoj ustaviti vsi sodni procesi, ki so v teku proti označenim obtoženem."

Ta odredba je oprestila tisoče kmetov, ki so bili zapeti zaradi raznih uporov na deželi. Ampak to ni bil prvi korak moskovske vlade, da ozdravi sovjetsko Rusijo eno največjih bolezni — nezadovoljnosti kmetov in da se sprijazni z njimi.

Petrograd morda pade. Kolčak in Denikin mogoče prodereta ali se umakneta stotine milj. Zavezniki lahko nadaljujejo vojno ali pripomajo sovjetsko vlado. Lenin je morda le ubit. Ali vse te možnosti so relativnega pomena. Bna stvar je pa absolutna: Končna usoda boljševizma je v rokah muhika. Ruski kmet je tista sila, ki zapise zmago ali propast prve socialne revolucije na svetu.

V marcu 1919 je izgledalo, da bo muhik podpisal preprost, ali v maju se je položaj korenito izpremenil na bolje. Kaj se je zgodilo v tem času?

Lenin je v skrajnem trenutku splošni notranji nevarnost in odločil se je za radikalno operacijo, za pomirjenje s srednjimi kmeti, vsaj taki mir, zaveznika blokada in v ogrožanje Petrograda; kljub vsem tem nevarnostim je rastle moč sovjetske vlade od dne do dne, od ure do ure.

Na osmi konvenciji komunistične stranke v Moskvi je Lenin rekel sledeče:

"Do danes še ne vem, kako bi regulirali naše razmerje napram milijonom srednjih kmetov in kako bi si pridobili njihovo naklonenost. To moramo priznati. Ali pričeli smo spoznavati problem in to vprašanje je danes na dnevnem redu in rešiti ga moramo z vsem našim znanjem in z vso odločnostjo. Kadar računamo ta problem, problem kmetov, tedaj, sodrugi, je socializem absolutno nepremagljiv."

Dne 9. aprila je bil storjen prvi korak: Ivan Kalinin, kmet, je bil izvoljen predsednikom centralnega izvrševalnega odbora delavskih, kmetijskih in kozakških sovjeto. To je najvišja vladna stopnja v ruski proletarski republiki,

ki je toliko kot predsednik francoske republike. Ko je bil Kalinin izvoljen, je izjavil:

"Priznati se mora, da je v nekaterih krajih sovjetske republike nezadovoljnost med muhiki; kmetje imajo opravilne pritožbe proti krajevnim sovjetskimi uradnikom. Vzrokov nezadovoljnosti in pritožb je več, toda glavni so: večletna vojna, ruinirane ekonomske razmere, poldrugo leto boja z buržoazijo in z ostanki carizma, naša nepriljudnost za vlado, naša majhna delovna kapaciteta, nepoznanje organizacije in končno ljudski cilji gotovili oseb, ki na vsi ločnice načne obrekujejo sovjetsko vlado in pomagajo zunanemu sovražniku, kateri bi rad uničil prvo vlado delavcev in kmetov na svetu. Govorim v ime sovjetske vlade, izjavljam odprto in odločno, da so interesi muhikov ravno tako dragi sovjetski vladarji kakor so interesi delavcev; dalje izjavljam, da bo vlada odsej skrbela, da se povsem izboljšajo razmere muhika in da preneha vse nepostavne rekvizije po lokalnih oblasteh, ki se morejo trpeti le v slučajih nujne potrebe in pod pogojem, da dobi muhik plačano vse, kar mu je rekvirirano. Našim krajevnim odborom in centralnim izvrševalnim organom bo naloženo, da ne smejo ovirati kmetске domače industrije in da podpirajo iniciativo krajevnih pionirjev."

Razume se, da je imela gornja izjava velikanski efekt na milijone ruskih kmetov. Kalinin pa ni ostal samo pri besedah. Pred več mesece je bila sovjetska vlada naložila deset milijard rubljev izrednega davka za pokritje deficita v letu 1918. Srednji kmetje so bili najbolj prizadeti vsled tega davka; v mnogih slučajih ga niso hoteli plačati in to je povzročilo konflikte z lokalnimi sovjetskimi uradniki, ki so kmete zapirali in jim zarubili imetje. Čim pa je Kalinin prevzel predsedništvo, da je bila takoj izdana odredba, da se gotovi razredi kmetov izvamejo od tega davka, oziroma da se jim povrne kar so že plačali.

Dne 11. aprila je revolucionarni vojni svet, kateremu načeluje Trocki, sprejel naredbo, da morajo po vsej Rusiji prenehati nasilne rekvizicije konj. Ker se ne kateri oblastniki v provinci Rjazan niso zmenili za to naredbo in so nadaljevali z rekviriranjem konj, je prišel specielni ukaz iz Moskve, da se imajo na mestu odstaviti vsi prizadeti uradniki in "Pravda", glavno glasilo komunistične stranke, je zahtevala, da se postavijo pred revolucionarno sodišče.

Dne 25. aprila je centralni izvrševalni odbor s posebno naredbo opustil srednje kmete navadnih davkov iz lanskega leta, ki se niso bili iztirjani. Dalje je odbor ravno tega dne odredil, da se do maha industrija na kmetih — ki je zelo razširjena po deželi — ne more socializirati.

Nekaj dni pozneje je zapustil Moskvo posebni vlak, naložen s sovjetskimi tiskovinami in plakati in napolnjen z govorniki, na čelu katerih je bil Kalinin. Vlak je odšel na posebno turo po deželi in ves mesec maj je Kalinin z ostalimi govorniki vred obiskoval kmete v stoterih vseh, kjer so se vršili veliki shodi. Na shodih je Kalinin zagotavljal muhike, da je prišla za njimi nova doba. Na teh shodih se je razpečalo tiskovin za 80.000 rubljev.

Istočasno se je ustanovil posebni biro za pritožbe pod vodstvom komisarijata za državno kontrolo: Komurkoli so godi kakšna krivica, se lahko pritožijo osebno ali pismeno in če preiskava dožene, da je pritožba opravljena, je prizadeti sovjetski uradnik takoj odločen in kaznovan. Namen pritožbenega bureja je, zmanjšati nezadovoljnost med muhiki in iztrebiti nesposodobne in korumpirane uradnike v sovjetski službi.

Gonilna sila za vsemi temi reformami je centralni odbor komunistične stranke, gonilna sila za centralnim odborom je pa seveda Lenin.

Vsota energije, ki jo je pokazala sovjetska vlada meseca maja, je bila naravnost čudovita. Jaz sam sem čutil, da je prišel nov duh v sovjetsko republiko, duh novega upanja, novega življenja in nove odločnosti. In dober rezultat je prišel takoj. Kolčak, ki se je bil bližal srečnim organom sovjetske republike, je nenadoma začutil mogočni sonek nove energije, sonek, ki ga je vrgel od Volge nazaj do Uralskih gor.

NOV NACRT ZA O- MEJITEV DRAGNIJE.

USTANOVITEV ODBORA ZA
UREJEVANJE CEN.

Ali bo to sredstvo prineslo odpo-
moč?

Chicago, Ill. — Zvezni državni pravnik Clyne naznanja, da bo kmalu imenovan nov živilski upravitelj za Chicago, ki imenuje potreben odbor za uravnavanje živilskih cen.

Proti trgovcem, ki bodo prodajali potrebščine nad določeno ceno se uvede najstrožje postopanje, tako da jih kmalu mine veselje do navijanja cen.

Državni pravnik meni, da bodo člani odbora vprašani, da služijo zastopniki.

Ljudstvo nima izredno velikega zaupanja v take odbore, ki določajo cene, in vprašuje, ali bodo taki odbori res prinesli olajšavo in znižali živilske cene? Kajti justični tajnik Palmer je izdal okrožnico, v kateri pravi, da odbori za določanje cen ne smejo pod nobenim pogojem dovoliti povzicati cene. Po njejvoti sodbi imajo taki odbori nalogo, da znižajo cene.

Kaj je privedlo justičnega tajnika, da je izdal okrožnico, v kateri pravi, da se ne smejo cene pod nobenim pogojem povzicati. Justični tajnik ima skušnjo, da sabo in zato je izdal okrožnico, ki gotovo ni všeč profitarjem. V nekaterih mestih so ustanovili odbore za uravnavanje cen, ki so pa povzicali cene, mestó, da so jih znižali.

Jasno je, če ne bo stroge kontrole od strani vladnih organov nad takimi odbori, da bodo kmalu nanje dobili vpliv razni profitarji in navijanje cen se bo vršilo izgovorom na znani tržni zakon o zahtevi in prihodu blaga na trg, dasiravno ne more nihče trditi, da primanjkuje blago, ko so skladišča in shrambe vrhane z njim.

Razne vladne preiskave so doglne, da je živež nagromaden v shrambah in skladiščih, zato tudi ni najmanjšega vzroka, da se živila prodajajo po visokih cenah. Justični tajnik Palmer je zadel žebelj na glavo, ko je dejal v svoji okrožnici, da se ne smejo cene zvišati pod nobenim pogojem in da je naloga živilskih odborov, da znižajo živilske cene.

Inozemstvo.

RUMUNIJA GROZI Z BOLJŠE-
VIŠKO PALICO.

Ententa je poslala kurirja v Bu-
karest, ker ni odgovora na
note.

Pariz. — Nichols Mibu, rumunski zastopnik v Parizu, je prejel brzojavko od Bratianu, ministrskega predsednika Rumunije, ki javlja, da rumunska vlada ni prejel nobene note od mirovne konference. Bratianu se pritožuje, da so zavezniški prepovedali prevažanje orožja in streliva iz Ogrske na Rumunsko in to je "zelo nevarna politika". Bratianu smatra, da je Rumunska storila ententi "veliko uslugo, ker je uveljavila boljševizem na Ogrskem in če ji bodo zavezniški na ta način vračali uslugo za uslugo, bo Rumunija prisiljena umakniti svoje čete iz Besarabije in Ukrajine ter pustiti, da boljševiška povodenj zalije vzhodno Evropo."

Vrhovni svet je v petek poslal posebnega kurirja v osebi Angleža Georga R. Clerka v Bukarest. Kurir izročil rumunski vladi noto, ki se baje glasi, da mora rumunska armada takoj izprazniti Ogrsko in oddati ugrabljeni orski material zaveznikom.

Noske igra ulogo kajperja. Berlin. — Urednik glasila neodvisnih socialistov "Volkszeitung" v Lipskem, je bil obsojen v tritedenski zapor zaradi "razžaljenja" domobranskega ministrstva Gustava Noskeja, katerega je bil napadel v listu.

Neodvisni socialisti v Vratilavi so naslovili na vlado v Berlinu resolucijo, v kateri zahtevajo, da morajo vsi vojaki takoj prisesti zvestobo novi ustavi republike in kdor noče prisesti, mora biti odpuščen iz armade. Dalje zahtevajo, da se vlada izreče Noskeja, ki igra ulogo militarističnega reakcionarja.

Američani bodo držali 2400 stiri-
kilometrov nemškega ozemlja.
Coblentz. — Ameriške okupa-
cijske čete bodo kontrolirale
2400 kvadratnih kilometrov nem-
škega ozemlja ob Reni po zad-
njem odloku maršala Focha. Vse-
ga okupiranega ozemlja je 37-
000 kvadratnih kilometrov. Oku-
pacija bo trajala v zmislu mirov-
ne pogodbe 15 let.

"Direktna akcija" stavkajočih
dinarjev v Angliji.

London. — Stavkajoči težaki
na kmetijah južnovzhodno od
Neatha so iznašli praktično sred-
stvo za izvojevanje svojih zahtev.
Vse ceste, ki vodijo na živilski
semenj v Navanu, so zagradili z
žičnimi barikadami in kmetje, ki
gonijo živino na semenj, so mora-
li preje obljubiti, da povišajo
plače dinarjem predno morajo
dalje z živino. Strajkarjev je
1500.

Generalna stavka na železnicah v
Avstriji.

Dunaj. — V sredo je bila raz-
glašena splošna stavka na želez-
nicah v Avstriji. Vlaki z živežem
so izostali in položaj je kritičen.

Boljševiška mistija v Berlinu.

Pariz. — Vrhovni svet mirov-
ne konference je izvedel, da je pri-
šla v Berlin delegacija ruskih
boljševikov pod vodstvom nekega
Bogdanijeva. Delegacija je i-
mela intervju s Scheidemannom.
Tukaj špekulirajo, da je misija
boljševikov vsekakor trgovskega
značaja in zavezniški diplomatje
se boje, da bo njihova blokada
dobila veliko luknjo, ako Nemci
začnejo z večjo trgovino s sov-
jetsko Rusijo.

Spopad med Angleži in Nemci.

Kolin, Nemčija. — Med Nemci
in angleškimi vojniki v Enskirehe-
nu, 20 milj od tuka, je prišlo v
sobotno do boja, v katerem je bil
eden vojak ranjen. Vodja Neme-
cev z imenom Kupper je bil pozne-
je obsojen na smrt pred angleškim
vojnim sodiščem in mesto mora
plačati 100,000 mark kazni.

NAŠA DEPUTACIJA V SENA-
TU; KLAVERNI NASTOP
ITALJNOV.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Ki vtis na senatorje, kot pa Itali-
jani. Zastopnik srbske vlade je
rekel, da smo mi "vrlo dobro uč-
nili".

Italijani niso citirali nobenih
statističnih podatkov. Trdili so,
da je Reka italijanska in samo Ita-
lijanska, toda v drugi sapi je de-
jal Cotello, da "kraljestvo Itali-
je jamči jugoslovanskim prebival-
cem na spornem teritoriju vse ti-
ste pravice, ki jih uživajo Itali-
jani." Te besede so napravile ču-
den vtis na senatorje, ki so trno-
tek preje slišali, da na Reki ni
Jugoslovancev.

Ker so Italijani videli prejšnji
dan, kako se je vršila procedura
med zaslišanjem naše deputacije,
so se dobro pripravili, medtem ko
naši delegati je niso nič vedeli, kak-
šna vprašanja bodo stavili sena-
torji; vzlic temu je bil naš uspeh
večji. Ko so slišali, da je Godina
dejal, da je tržaški Slovence, so
tudi oni pripeljali nekega Italijana,
ki je rekel, da je doma z Reke.
Sklicevali so se tudi na znanega
reškega Osojnika, poitaljančene-
ga Hrvata in na nekega srbskega
inženirja, ki je baje "dokazal",
da se da zgraditi dobra luka v
Metkoviću.

Cotello je dalje obtožil angle-
ške interese, da "branijo Italijo."

Dobre nasveti
za ženo.

To je kar se lahko reče eno od naj-
bolj znanih priporočil, ki se jih mo-
rajo poslušati trpeče žene in obeta-
ko sredstvo za hitro in trajno do-
pomag v svojih izkušnjah narodno-
li ki se sliče svojega spola. Ime
tega zdravila je

**Severa's
Regulator**

Severa's Regulator je prostor kjer
se zbira v vseh lekarnah. Se-
vera's mora zdraviti pravico in
zdraviti vso ponorbo, kajti le na
ta način sta lahko sigurni. Se-
vera's najboljši in najhitrejši vapo-
Cena \$1.25 in še davka.

da bi se svobodno razvijala in da
priateljstvo med združenimi dr-
žavami in Italijo pomeni omejitve
angleškega gospodstva v Evro-
pi." Dalje je rekel, da ljudstvo
Reke zaupa Ameriki, ne zaupa pa
ligi narodov.

V prilog Italijanov je govoril
tudi William H. Field iz New Jer-
seyja, ki je dejal, da je bil v Pa-
rizu in da se je "polkovnik House
strinjal z Italijani glede na Reko,
toda Wilson sam je bil proti."

Ko so Italijani končali, je sena-
tor Lodge izjavil, da so vsa zasl-
janja te vrste zaključena.

Naša deputacija odpotuje danes
iz Washingtona.

NASVET

kako se kuha doma pijača? Iz na-
šega hmelja in malta si po naših
navodilih vsakega prav lahko na-
redi 10 galonov prave pive za
\$2.25 v vse kraje Unije. Za prist-
nost i n kakovost jamči tvrdka:

FRANK OGLAR,

6401 Superior, Cleveland, O.

RAD BI IZVEDEL

za mojega prijatelja JOHN
LAMBERGAR doma iz Dobru-
nje pod Ljubljano. Ker mu
imam veliko važnega za sporo-
čiti in imam tudi več pisem iz
starega kraja za njega, za to
prosim, cenj. rojake če kdo ve
za njega da ga na to opozori, za
kar bom zelo hvaležen. Pred 2
leti je bil na Chisholm, Minn.,
pozneje sem nekaj zvedel da je
baje v Minneapolis, Minn. Spo-
zna se ga lahko ker je bolj maj-
hne postave, širok, rujavo-čri-
kaste kože in na desni roki je
hudo poškodovan, tako da ne
more vsakega dela opravljati.
Moj naslov je: ANTON JAKOŠ,
Box 270, Aliquippa, Pa.

RADA BI IZVEDELA

za svojo sestro ROZALIJO RO-
DIČ preje ŽUMER, doma iz vasi
Grmovlje, fara Škočjan na Do-
lenjskem. Pred 11 leti mi je na-
zadnje pisala iz Newburga, Ohio.
Cenjene rojake, prosim, če kdo ve
za njen naslov, naj mi ga naznani,
ako bi pa sama čitala ta oglas, naj
se mi oglasi zaradi važne zadeve.

ANNA PODJET,

1023 Lenox Ave., No. Chicago, Ill.

Za stari kraj.

PARNIKI. — V stari kraj se more
potovati. Potni listi se sopot lahko
dobe. Vsek teden odpluje po eden
ali več parnikov Francoske družbe
s starorajskimi potniki. Tako na pr.
odplujejo parniki: Rochambeau 6.
sept., Chicago 10. sept., Savoie 13.
sept., France 18. sept. Za njimi pri-
dejo La Touraine, La Lorraine, Es-
pagne in Niagara. Za vsak parnik
imam še nekaj kart na prodaj. Kdor
želi potovati naj mi piše, ker utegnejo
priti kakšne spremembe.

POSILJANJE DENARJA. — Kot
z bandom zajamčen zastopnik 15
milijon. dolarske družbe American Ex-
press Co. za pošiljanje denarja v ino-
zemstvo, Vam morem poslati denar
v vse slovenske kraje saneljivo, hit-
ro in po niski ceni in sicer

100 Kron za ...	\$ 3.25
300 Kron za ...	\$ 9.25
500 Kron za ...	\$ 15.10
1,000 Kron za ...	\$ 29.75
10,000 Kron za ...	\$294.00

50 Lir za ...	\$ 6.25
100 Lir za ...	\$ 12.00
500 Lir za ...	\$ 55.00
1000 Lir za ...	\$115.00

Denar pošljite po Money Order, ali
American Express Money Order, ali
pa po Bank Draftu.

POTNI LISTI. — Onim, ki nehoje
sami imeti te listine, preskrbim tudi
potni list.

LEO ZAKRAJŠEK,
70—9th Ave.
NEW YORK, N. Y.

RAD BI IZVEDEL

za mojega svaka Frank Žurdani,
kateri se je pred 14 leti nahajal
nekje v Kansasu. Cenjene rojake
prosim, da mi sporočite če še živi
ako kdo kaj ve od njega. Če bi
pa sam čital ta oglas, ga prosim
da se mi oglasi, ker sporočiti mu
imam jako važne reči jaz in nje-
gova hči iz starega kraja, kar ga
bo zelo zanimalo. Moj sedanjí na-
slov je:

VALENTIN REDNAK, Box 462,
Claridge, Pa.

Posebna ponudba za tek 30 dni.

Se nikdar niste imeli take prilike. Torej zakaj bi se je ne poslužili? Mi imamo
le 10,000 teh ur ki jih lahko ponudimo po ti ceni. Vseh drugih obzirih ki vi morate
plačati dvakrat tako avto za tako uro, mi vam pa damo še druge stvari Zastonj po-
ker ure. Da se prepričate o ti posebni razprodaji, upoštevajte kjer koli vam drugo na-
pošiljala, da se bodejte prepričali, da ta uro, po \$9.95 je izredno vredna tega denarja.

Vse kaj je potrebno je, da vi sami vidite to uro in prepričate bode, da je to
v resnici razprodaja po zmeri niski ceni, kar vam mi ponujamo, je enako velika
kakor vam je predstavila slika v tem oglasu. Namočena v 41 kumini in izredno izdelano
počisteno potrobo, s dvema pokrivi. Jamčena za 25 let. Ura vredna \$50 bi vam se
dala boljše zadovoljnosti. Mi smo gotovi, vsi vaši prijatelji jo bodo občudovali, vi
bi se postavili s njo celo v Evropi. Kadar bode videli to uro ki vam drži pravic
za, bode nevedno rekli, da je vredna to uro po kateri vam je ponujamo. Ne-
mehki ki jih bodejo dejali pri nakupu te ure za ledočih 30 dni so tukaj!

1. Automatično Awi — Stičen (telo) ki živno na obo strani kot živalni stroj.
Gre skozi vsako usnje brez kakšne debelosti. Dreta se sama zavije.
2. Zepna denarstva ki vanja, ima predala za papirnat in kovinast denar, prostor
za vsaj petdeset listov, bodar itd.
3. Stročkovito steklo zadnjega izdela, ki poveča vse slike do naravne ve-
ličnosti.
4. Automatično malina za striti las. Sami se lahko otržite kot bi se go-
kampi. Vam odlični stroki in ure.
5. Slika se blizda, ki vam drži vse vaše kipe in vaše življene.
6. Posleden pretek, jamčen za deset let s vašimi imenskimi črkami.
Odrešite tu spodnji kupon in pošljite NAM še danes. Ne izgubite te zgodnje
prilike.

UNION SALES CO.

Guarantee Coupon.

Dober le za 30 dni časa.

Union Sales Co., Dept. 108,
727 N. Lincoln Street,
Chicago, Illinois.

Enclosed please find ... cents for which please send me your 21-jewel
watch. You will also send me your presents.

I will pay postman \$9.95 when the goods are delivered.

I am sending you this order at once so that I should get your free presents.

I'll try your watch 10 days. If I don't like it, I will return it with your presents
and you will refund my money.

Name

Address

POZOR RUDARJI!

Cemu bi se še nadalje mučili v starinskih, izžepanih premogo-
rovih, kjer ne morete dovolj zaslužiti? Zakaj bi stanovali v starih
neudobnih stanovanjih? Pridite delati v premogorov ki ima elek-
trične stroje in ki se dan za dnem izboljšujejo — kjer so novi
zgradjeni bile s modernimi udobnostmi in kjer zmorete zaslužiti od
\$100.00 do \$120.00 vsake dva tedna. Tukaj so cerkve, šole in sa-
hajevia. Za poljevanje pišite na:

JOHN SPRINGER, 407 House Bldg., Pittsburgh, Pa.
ali pridite pripravljeni za delati k
VICTOR COAL MINING CO., HOLSOPPLE, PA.
Bliss Johnstown, Pa.

Slovenska Narodna

Podpora Jednota.

Ustanovljen 8. aprila
1904.

Iskorp. 17. junija 1907
v dršavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izviševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Vincent Canjar, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrat, Box 140, Cananburg, Pa.
TAJNIK: John Voderber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAZAJNIKI: Anton J. Turbovec, Box 1, Clove, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Fido Godina, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FOROTNI ODBOR.

John Ambrosi, predsednik, Box 261, Cananburg, Pa.
John Underwood, 600 May St., Springfield, Ill.
Martha Schenker, Box 275, Barbours, Ohio.
Joe Radick, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Sauer, 2809 Francis Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZRODNO OKROŽJE: Rudolf Pictorick, Box 430, Bridgeville, Pa.
Anton Radick, Box 72, With Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 104, Green, Penn., in Pennsylvania.
Leo Kahan, Box 245, Olyphant, Pa., in Pennsylvania.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovich, predsednik, 18617 Waterloo Rd., Cullowess, Ohio.
John Ambrosi, 619 Plover St., Everett, Minn.
Joe Kahan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincent Canjar, John Ambrosi in Matt Petrovich.

EDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Ahi, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Triloff, Box 161, Lawrence, Pa.
John Oren, 243 Eaglewood, Detroit, Mich.
Joe Hult, 1101 E. 55 St., Cleveland, Ohio.
Harry Under, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kere, 6208 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
OKROVNOVNI URENIK "PROSVETA": John Zavoršnik.
POBET — Vse denarne pošiljke in stvari, ki se pošljejo iz izrednih obdobjev in stvari, ki se pošljejo na cestovni John Voderber, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pošiljke bolniške podpore naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v st. uradi.

Vse pošiljke glede potovanja v st. izrednih obdobjev naj se pošljejo M. Petrovichu, predsedniku nadzornega odbora, blizu zaloge in stvari.

Vsi prisili na gl. poročil edek se naj pošljejo na kladovi John Ambrosi, Box 261, Cananburg, Pa.

Vse prisilne proti uradni glasu se naj pošljejo predsedniku vsehrednega odbora Vincent Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, omenila, spisi, naročila in spisi vseh, kar je v spisu s glasilom jednota, naj se pošljejo na cestovni "Prosveta", 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitajte!

Po dolgi in težki borbi imate sedaj sproti priliko, da se sodelujete
pomagati trpečim svojim v stari domovini, če nimate polijete denarne
pomoci s posredovanjem splošno prisnana

EMIL KISS BANKE PO KARLOGRAMU

To je neposredna avsa za Kranjsko, Stajersko, Spodnjo Koroško,
Istrijo, Primorsko, Dalmacijo, Hrvatsko, Slavonijo, Bosno in Herce-
govino in s denarnim savdom

"PRVA HRVATSKA STEDIŠNICA U ZAGREBU"

100 kron velja sedaj\$3.25

Za vsako brzojavno polijatev znalajo stro-
ški \$2.50 ne glede nato, kolika je svota.

Vse denarne pošiljke se jamčene.

PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE

KRAJE EVROPE.

Predno se podate na potovanje, vprašajte to tvrdko
za potrebna pojanila in navodila. V slučaju po-
vanja vam ta tvrdka preskrbi potrebna prostora, če
ji dopolnite aro. — Vse potrebna pojanila glede
potovanja se dajejo osebno in pisano brezplačno.

Bodite vedno zelo opretni in se poskušajte
in tam s pošiljanjem denarja v stari kraj, temveč se
vedno zaupno obrnite na stare in vsekoli prisane
tvrdko, katere polijete še nad DVAJSET let denar
v Vašo staro domovino in katere naslov je:

Emil Kiss, bankir,

133 Second Ave. cor. 8. St.

NEW YORK, N. Y.

Plačamo po 4% obresti na hranilne vloge.

Vetanoljena 1899. Pošljite pod državni nadzorom.

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

KLIC IZ KOROŠKE!

Na predvečer godu slovenskih bratov Cirila in Metoda. Lep, krasen večer me je napotil na daljši sprehod po Rožni dolini. Zakaj bi ne užival, saj jutri bom zopet v "prestolici domače politike" v Ljubljani, kjer je sedaj doba hudih prepričev med meščanskimi listi, ki eksklirajo javno vso svojo nedosežno poštenost.

Rožna dolina! Veselim se je, saj sem zopet v tistih lepih krajih, ki me spominjajo Miklova Zale in vse teške zgodovine tega na smrt obsojenega naroda. Iz bližnje vasi se čuje pritaženo fantovsko petje, ono žalostno melanholično, težko petje, ki izraža ljudsko bol silneje je kot drugje. Sedel sem na gričih, pod katerim se je razprostiral ves Rož v svoji lepoti pred menoj, prepleten s svilenim trakom Drave, kot lep pošelje.

Mračilo se je. Daleč tam na drugem griču je zagorel kres, in drugi in tretji, čimdalje več, že sem jih našel 24 velikih, lepih bakelj v tem odvečanem narodnem trupu, ki se počasi, počasi zopet zbujajo k življenju. Tudi preko demarkacijske črte, v Ziljski dolini in onstran Vrbe so zagoreli kresovi. Ali nas morda tudi oni pozdravljajo, oni, ki še čakajo našega odrešenja pod "varstvom" italijanskih karabinerjev.

Prekrasen pogled! Jaz pa sem se spominjal dogodkov, katere sem doživel te dni ob svojem potovanju po Koroški in na vse one momente, ki so vznemirjali srce v mojem sreću. Veliko greha leži tu pokopanega — ali pustimo vse to, in glejmo v sedanost, če hočemo, da nam bo bodočnost lepša!

Velik del naše Koroške so zasedle naše čete z orožjem in drže zasedenega že skoro dva meseca. Ali gospodje, zasedli so se ti kraji s močjo, kdaj zasedete pa sra koroškega ljudstva. Kaj ste v tem pogledu napravili?

Slovenski del koroške obsega več industrijskih krajev, delavskih krajev, katerim se je položaj po naši zasedbi socialno — poslabšal, in sicer valed dejstvo, da nekateri obrtniki radi pobega voditeljev in lastnikov samih stoji je in nastopila valed tega — brezposelnost in na drugi strani, ker se je življenje obetno podražilo. Zlasti zadnje je težek udarec. Kaj pomaga ljudstvu, če se mu nudi dosti bele moke in vseh drugih živil, če pa nima sredstev, da si istih nabavi in mora naprej — stradati. In sedaj nastane vprašanje, kako temu ljudstvu rastočim, zakaj je pri nas vse dražje in končno — koliko bi to zaleglo.

Saj menda vendar že vsi vemo, da gre ljubzen skoki — želodec in dokler ne bo rešeno žilodeno vprašanje, tako dolgo gospodje ne upamo na druge uspehe.

In kmetje! Saj velikega kmeta skoro ne najdemo, so po večini kočarji, ki ne pridelajo niti za lastno potrebo. Tudi tem je treba odpomoči. In kako?

Najti se zato mora pot — če bi se morda iskala na tako energičen način, kot se naprimer postopa v črnomaljskem uradniškem in "boljševičem" vprašanju — pa bi se našla. Ampak gospodje se tega dela ne bodo lotili, ker bi se morda preveč zajedlo v lastne interese.

Kaj s šolstvom? Zakaj se še ne vrši prepotrebni pouk, saj šolskega leta je vendar šele v novemburu konec! Po velikih krajih že celo leto ni pouka! Pravijo, da ni učiteljev. Pokličite učitelje, ki služijo še danes ob tej veliki potrebi vojske pa jih boste imeli.

In pa denar! V zasedenem ozemlju se nahaja denar nemško-avstrijske republike. Dva meseca, pa še ni prišlo nikomur na um, da bi se vendar to vprašanje rešilo. Nekateri ga sprejemajo — vrag ve po kakšnem kurzu — 90, ali 95. — K, drugi se ga sploh branijo sprejemati, na kolodvorih morajo dati 100. — K za naših 95. — ljudstvo pa je v skrbeh.

Pri umiku nemških čet je odšlo s četami tudi veliko mož raznih "Alarm" in "Volkswehr" — kompanij. Ti se klatijo sedaj kot begunci po Nemški Avstriji in se ne upajo domov, z naše strani pa se dosedaj ni nič zgodilo, da se jim omogoči povratek. Tako žive v brezupju oni v tujini in jih rodina doma v večnem strahu

pred eventualnim preganjanjem z naše strani. In vendar so služili primorani vojake, ker je bila na Koroškem pod nemških režimom splošna mobilizacija. To je težko poglavje, katerega načeti bomo primorani, če nečemo, da nas čas prehiti!

In še ena globoka rana, katero zacetiti je dolžnost naše vlade. Prebivalstvo je neizmerno trpelo za časa nemške invazije. Pobrali in oropali so premoženja mnogoternikov. Po naši strani so jim žalibog drugi vzeli še tisto malo, kar je še ostalo. So slučajji, preko katerih ne smemo kot kulturni narod, ki si je nadel nalogo odrešiti, kar je njegovega.

Zatorej gospodje, ki ste nas venomer zmerjali z najostudnejšimi psovskami, s katerimi se sedaj medsebojno obklatate: Koroška je zavzeta, na noge, pomagajte, podpirajte, nesite svojo ljubezen, katere polna usta ste imeli pred meseci in — rešite hišo, ki gori. Če boste rešili to, Vam bo ljudstvo hvaležno. Čas beži in novice prihajajo iz Pariza o plebiscitu, vi pa se doma "olikano" kregate, več vam ni mar zunanji položaj in tužna Koroška, ker se vaši stolčki političnega dobrotitja tresejo. Če bi delali mi to, bi bili pač — plačani izdajalci, kaj ne!

In kaj je z drugimi stoterimi vprašanji, pred katerimi stoji dana Koroška. Protialkoholni boj, predavanja, šolski pouk, častniki in knjige, sestanki itd. — to bi bilo hvaležno delo. In mnogo tega dela bi lahko danes prevzeli ljudje, ki so na razpolago in brez služb, ali častniki in drugi v zasedenem ozemlju, samo poklicati jih je treba v službe, da ne bomo stali ob času plebiscita — očarani in prevarani!

Vse te misli so me obdajale ta kresni večer z željo, da bi tudi dosegle svoj namen. Z delom si bomo osvojili Koroško in sra koroškega ljudstva, z delom le si bomo pridobili zaupanja, katerega danes še pogrešamo.

Sodrug, stopite tudi vi k našim koroškim sodrugom, k trpinom našega delavskega razreda, vzdignite jim proletarsko zavest, razkrijte naš tisk, našo politično, strokovno in gospodarsko organizacijo, hvaležni Vam bodo izpolnili novi člen naše delavske verige, naše vrste se bodo pomnožile in zopet bodo zagoreli kresovi, veliki in rdeči, in kazali našo moč!

ZA SLOVENSKO UNIVERZO V LJUBLJANI.

Belgrad, 4. julija 1919.

V današnji seji Narodnega Predstavništva so vložili posl. sodr. Anton Kristan, Anton Sušnik (SLS) in dr. Milko Brezgar (JDS) resolucijo, ki zahteva ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani in ki se glasi:

"Slovensko vseučilišče je stara kulturna zahteva, za katero smo se Slovenci borili že od leta 1848. Dasi je bila upravičenost naše zahteve opetovano priznana od avstrijske vlade, vendar lastnega vseučilišča od avstrijskega parlamenta nismo mogli doseči. Ko se je izvršilo ujedinjenje jugoslovenskega naroda, smo Slovenci takoj zopet zahtevali vseučilišče v Ljubljani, v globokem prepričanju, da je njegova ustanovitev v interesu celokupne naše države, pa tudi vitalnega pomena za slovenski del troimenega našega naroda, ki živi v najbolj eksponiranem delu države.

Ministrski svet je v svoji seji, dne 30. junija 1919, sklenil ustanovitev Ljubljanske univerze. Da se to izvrši, bi bil potreben poseben zakon. Ker pa tak zakon v sedanjem zasedanju Narodnega predstavništva ne bi mogel biti več sprejet, in je nužno potrebno, da se odpre univerza v Ljubljani že letošnjo jesen, predlagamo Narodnemu predstavništvu:

U Ljubljani osniva se Univerzitet Kraljestva Srba, Hrvata i Slovenaca, koji ima pet fakulteta: bogoslovski, filozofski, pravnički, tehnički i medicinski (dvogodišnji). Univerzitet ima da se otvori na početku školske godine 1919—20. Dok se ne iznese na predlog profesorskoga kolegija toga Univerziteta poseban zakon o Univerzitetu u Ljubljani, vriedi za njegovo uredjenje zakon o Univerzitetu Beogradskom. (Zakon od 27. februara 1905. izmene i dopune od jula 1919.)

2. Obvlašćuje se Gospodin Minister Prosvete da ovu odluku Narodnog Predstavništva odmah u delo приведе."

Predlagatelj: Anton Sušnik, a. r., Anton Kristan, a. r., Dr. Milko Brezgar, a. r.
Trgovske pogodbe Jugoslavije. — Lyon, 4. Iz Beograda se poroda: Jugoslovenska vlada namerava uvesti monopol za alkohol in visoke davke za igralnice in nočne kavarne. Takoj po podpisu miru bo sklenila trgovinsko pogodbo z vsemi zveznicami in asociiranimi državami. Začasno najprvo s Češkoslovaško: vse prejšnje pogodbe se bodo pregledale, zlasti ona, ki je preje obstajala med Avstrijo in Nemčijo. Mnogoštevilni novi konzulati se bodo ustanovili, najprvo v Carigradu, Solunu, Tulonu in Tarentu.

Ameriške vesti.

SENATOR KENYON JE PRIJEL PRIČE.

Mesarji so neki pričeli plačati del njenih stroškov.

Washington, D. C. — Je pač odprta tajnost, da žele farmažji in živinorejci, da pride mesna industrija pod državno kontrolo. Ali zdaj prihajajo pred senatni odsek, ki vodi zaslišanje o Kenyonovi predlogi, prič. živinorejci seveda, ki hvalijo mesarje in pripovedujejo senatnemu odseku, da je Kenyonova predloga škodljiva za farmažje in živinorejce.

To dejstvo je vzbudilo v senatorju Kenyonu sum, da prič. ne govore iz svojega prepričanja, ampak da so najete.

Ko je bil zaslišan neki W. D. Reynolds, živinorejec iz Fort Wortha, Tex., ga je pričel izpraševati senator Kenyon.

"Vi ste človek, ki je prišel sem, da zagovarjate mesarje, ko je bila predložena Borlandova resolucija, predlagajoča preiskavo proti mesarjem?" je vprašal senator Kenyon.

"Da, sem," je odgovoril Reynolds.

"Ko ste prvokrat prišli sem, ali niso mesarji plačali vaše troške?" je nadaljeval senator Kenyon.

"Well, plačali so del troškov," je počasi odgovoril Reynolds.

"Ali boste povedali odseku, da ne pričakujete, da vas zopet plačajo?" je povdaril senator Kenyon.

"Ne pričakujem; pričakujem, da sam plačam troške," je rekel Reynolds.

Zaslišan je bil J. H. Naill, živinorejec iz Fort Wortha, ki je dejal, da je Kenyonova predloga nepravilna in nepotrebna. Pripovedoval je odseku, da bo licenziranje omejilo mesno industrijo, tako da bo vol poginil od starosti, preden bo dobil njegov lastnik zanj denar.

"Vi ste prišli v družbi Reynolds, da pričate proti Borlandovi resoluciji?" je Kenyon vprašal Nailla.

"Da, gospod," je rekel živinorejec.

"Plačali so tudi vaše troške?" je nadaljeval senator Kenyon z vprašanji.

"Da, prišli so k meni in mi rekli, da naj grem z njimi," je odgovoril Naill.

"Ali sedaj tudi pričakujete tak rezultat?" je dejal senator Kenyon.

"Ne, ne pričakujem. Imam toliko denarja, da plačam svoje troške, kot ga ima Swift," je odgovorila priča.

Senator Kenyon je bil zadovoljen z zaslišanjem, kajti dognal je, da so mesarji plačali del po njih stroškov za prič. ko se je vršilo zasliševanje o Borlandovi resoluciji.

ZAMOREC LINČAN.

Boagiusa, La. — Tukaj so linčali nekega zamorec in dosluženega vojaka Lucius McCartyja na zelo brutalen način. Neka belopolna žena ga je obtožila, da jo je napadel. Zbrala se je nad tisoč glav broječa ljudska množica, ki mu je sledila s krvnimi psi. Po daljši gonji so ga prijeli in ko je ženska pritrdila, da je on njen napadalec, so ga linčali. Privzeli so ga k avtomobilu in ga vlekli po glavnih ulicah v mestu. Končno so ga sežgali pred hlio belopolne žene, ki ga je obtožila napada. Tako se je zgodilo v letu 1920 po Kristovem rojstvu, ki je baje s svojo smrtjo na križu odrešil ves svet.

POTOP.

Zgodovinski roman

Spleni H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje)

Pa tudi sredi tega taborišča so se godile grozne stvari. Eden izdajalec je že zbežal iz njega ter odšel v tabor sovražnikov. Napeljeval jih je k napadu, kazal jim slabe strani ljudovlade ter nagovarjal varstveno stražo k izdajstvu. Vrh tega ni manjkalo zavisti, sovraštva in preprirov. Zaljubljenost velikašev v samega sebe, — poznali so samo svoj "jaz" — je bila tolika, da so hoteli na vsak način doseči svoje namene, ne glede na to, če propade domovina. Vsekako pa ni štedili novcev za obrambo svojo ta bogata in z vojno še ne prizadeta pokrajina. Mesta in vasi so postavile na noge vojakov, kolikor so jih zahtevali, vrhu tega je odrinilo v taborišče še plemstvo pod poveljstvom polkovnikov, izbranih že na zboru.

Stal je torej na čelu poznanjskih pešev Stanislav Dembinski, na čelu kostijanskih Ladislav Vlastovski, na čelu valeskih pa slavni vojak in zemljemerec Gole. Kališkim kmetom je načeloval Stanislav Skretuski, stričnik Jana Skretuskega, ki se je bil proslavil v Zbražu. Kašper Žubinski je načeloval koninaskim mlinarjem in županom. Za njimi so šli Stanislav Jarančevski iz Pizdrova, Peter Skoroševski iz Keine in Koselečki iz Nakla. V bojnih skušnjah pa se nobeden ni mogel skušati z Ladislavom Skoroševskim, čegar nasvete so ubogali celo generali in velikopoljski vojvode.

Ko so zavzeli načelniki mesta pol Pilo, Ujatej in Veluno, so pričakovali prihod črne vojske. Med temi so delali od jutra do večera okope in nasipe.

Izmed vojakov je došel prvi Andrej Grudziński, vojvoda kališki, s svojim številnim spremstvom, oblečenim v belo in modrikasto obleko. Nastopil se je v županovi hiši in pričakoval, da se mu takoj pridruži kališko plemstvo. Ker pa le nikogar ni bilo, je poslal po stotnika Stanislava Skretuskega, ki se je ukvarjal s sipanjem nasipa nad reko.

"Kje pa so moji ljudje?" vpraša po prvem pozdravu stotnika, katerega je poznal že od mladih nog.

"Kakšni ljudje?" odvrne Skretuski.

"Kališka črna vojska."

Na začrnelnem vitezevemu obrazu se prikaže na pol bolesten, na pol prezirljiv nasmeh.

"Jasno velmožni vojvoda!" reče ironično, "sedaj je čas, ko strižejo pri nas ovce. A slabo oprane ovce, kakor veste, nočejo kupovati v Gdanaskem. . . . Torej imajo dovolj posla a pranjem volne, posebno ker si mislijo, da Švedje še ne zbeže. . . ."

"Kaj mi pravite, gospod?"

"Da Švedje ne zbeže, marveč se nam še približajo", ponovi konjiški stotnik.

"Vojvodovo lice pokrije rdečica."

"Kaj so meni mar Švedje? . . . Toda sram me bo poleg drugih, če ostanem sam kakor palec na roki."

Skretuski se znovič nasmeje.

"Dovolite, vaša milost, da vam povem, da Švedje so glavna stvar in sramota je le postranska. Sicer pa kakšna bi naj bila sramota, ko pa manjka vse plemstvo, in ne samo kališko."

"Temu se je kar čuditi."

"Zasno vam mora biti, da se nahaja sedaj naša vojska na Ukrajini. Od ondot torej ne moremo čakati pomoči, ker še ni znano, kateri sovražnik bo hojši."

"Toda pešci. . . črna vojska. . . ."

"Od dvajsetih kmetov je komaj eden videl vojno, od deseterih zna nemara komaj eden držati orožje v svojih rokah. Kar se tiče črnovojnikov, vprašajte, gospod, vsakega, kije razume nekoliko na boj, ali more vzdržati črna vojska redni vojski, zlasti takšni, kakršna je švedska, — veteranom iz tridesetletne vojne, vajenim zmag?"

"O, visoko cenite švedske vojske nad domačimi!"

"Ne cenim jih višje od domačih. . . . Ko bi mi imeli vsaj petnajst tisoč takihnih vojakov, kakršni so bili pod Zbražem, takrat bi se ne bal Švedov, toda z našimi ne vem, ne vem, če kaj opravimo."

Vojvoda položi roke na kolena ter pogleda Skretusku naravnost v oči, kakor bi hotel štati v njih kakšno skrito misel.

"Torej, čemu smo prišli semkaj? Ali se mislite udati sovražniku?"

Skretuski zardi.

"Ko bi mi prišla takšna misel v glavo, pa rad dovolim, da me nataknejo na kol. Če me izvoli vaša milost vprašati: Ali verujem v zmago, pa vam kot pravi vojak odgovorim: Ne verujem! Toda čemu, da smo prišli semkaj, to je druga stvar in kot državljani odgovorim: Mi smo prišli semkaj radi tega, da se postavimo po robu sovražniku, da ga pridržimo ter damo ostalim priložnost, da se pripravijo in nam pridejo na pomoč; da z našimi trupi pridržimo napad, dokler ne popadamo drug za drugim!"

"Prekrasen je vaš namen!" odvrne hladno vojvoda. "Toda vam, vojakom, je lažje govoriti o smrti, nego nam, ker na nas pade odgovornost radi preliivanja plemiške krvi."

"Za to tudi ima plemstvo kri, da jo prelije."

"Tako, tako! Vsi smo pripravljeni pasti v boj, ker to je najlažji način smrti. Toda mi poveljniki smo dolžni, da ne iščemo same hvala, marveč tudi blagra domovine. Vojna se je začela, to je res, toda Karol Gustav je vendar sorodnik našega kralja, kar se mora tudi upoštevati. Radi tega treba poprijeti se dogovorov, ker časih je mogoče z besedo več doseči nego z orožjem."

"To ni moja stvar!" odvrne suho Skretuski.

Tudi vojvoda je bil brčkone istih misli, radi česar je končal razgovor s stotnikom ter mu k slovesu pokimal z glavo.

Skretuski je deloma imel prav, govorec o malomarnosti plemstva, pozvanega v branbo domovine. V resnici je došel, dokler je trajala ova striza, le malokdo v taborišče. Toda na določeni dan (27. junija) se jih je nabralo lepo število. Odslej so se jeli črnovojniki trušeno shajati v Pilo in Ujatej z velikim številom služabnikov, z za logo živeža in različenega orožja, kakor sulicami, puškami, meči, sabljami, rapirji in cepei. Stari izkušenci so takoj spoznali, da imajo pred seboj ljudi, ki še nikdar niso okusili vojne.

Od vsega plemstva v poljski ljudovladi je bilo zlasti ono v Veliki Poljski najmanj bojovito. Tatarji, Turki in Kozaki niso nikdar teptali teh pokrajin, katere niso videle od časa križarskih vojn sovražnika v deželi. Kdor izmed plemstva je čutil v sebi bojni nagon, ta se je dal vpisati v kraljevo vojsko in se je tam boril dobro, kakor vsak drugi. Oni pa, ki so raje ostali doma, so bili gospodari, ki so hoteli dobro živeti ter so vozili volno in svoje pridelke na trge po pruskih mestih.

Torej sedaj, ko jih je švedska burja odtrgala od mirnega posla, se jim je zdelo, da orožja za vojno ne vzamejo nikdar preveč, da je tam treba obilno živeža, zlasti pa še služabnikov, ki naj čuvajo gospodarja in zalogo.

A kakšni vojaki so tudi bili ti plemiči! Predstavite si vojaka s kopjem, devetnajst čevljev dolgim, v svoji roki, z oklepom na praih ter "radi hladu" s slannikom na glavi. Nekaterim se je ob času vezbanja zdehalo, drugi so se rogali, tretji jedli in pili, vsi pa so govorili tako glasno, da nihče ni slišal glasu poveljnikov. Težavno je bilo vpeljati red, ker je plemstvo bilo kaj rahločutno ter celo amatrsko povelje razžaljenjem. Prečitali so jim sicer večkrat dotična pravila, toda kaj, ko jih niti poslušati niso hoteli.

In proti taki vojski je šel od Štetina Artid Wittemberg, star, izkušen poveljnik, ki je prebil svojo mladost v tridesetletni vojni, vodil s seboj sedemnajst tisoč veteranov, vajenih strogi disciplini! Kdo bi se bil mogel dvomiti nad tem, kakšen bo konec boja in na čegavi strani ostane zmaga?

Med tem pa se je valilo plemstvo liki morskimi valovi v čimdalje večjem številu k naznačeni točki. Kmalu po Grudzińskem je došel v Pilo mogočni poznajski vojvoda Krištof Opalinski. Tri sto hajdukov, opravljenih v rdečo obleko, oboroženih s puškami, je korakalo pred njegovo kočijo; množica plemstva je obkoljevala dostojnega vojvodo; za njim je jezdil v bojnem redu oddelek jezdecev, opravljen isto tako kakor hajduki v rdečo obleko. Vojvoda je imel pri sebi v kočiji dvorskega noreca Staha Ostrožka, ki je imel nalogo: razveseljovati turobnega gospodarja med potjo.

KAJ VAM JE POTREBNO. BERITE V LASTNO KORIST.

Polnjenje denarja.
Po John Nemeth State Bank, katere ima svojo zbirko v Zagrebu, morate poslati denar v stare domovine. Potrebna in revščina je velika. Zahtevajte cenik. Za denar se vam garantiramo.

Krste se sedaj zale po ceni. Kupite krste na bančni nakaznico v John Nemeth State Bank. Zahtevajte, da se vam vse glade tak nakaznice natančno razložijo. Veliko denarje v banki na knjižico.

Polnjenje denarja na John Nemeth State Bank, kar dolar ima samo tedaj vrednost, ako vam sami tudi gotovo odstopite. Denar dobite nazaj kadar hočete.

Ako hočete potovati domov, ne zapustite delo, ampak pilite na sprednji naslov, da se vam stvar najprej razloži.

JOHN NEMETH STATE BANK.
1597 SECOND AVE.
NEW YORK, N. Y.